

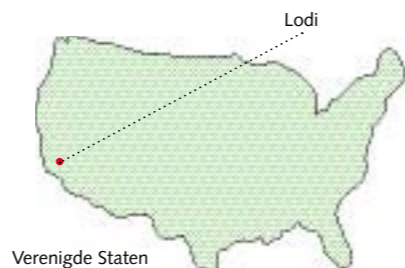
Melkveehouder, internationaal jurylid, bestuurslid van het stamboek en stierenfokker. Hank van Exel heeft zich als zoon van een Nederlandse emigrant flink ingewerkt in de Amerikaanse holsteinfokkerij en hanteert een strak inseminatieregime.

Het gesprek met melkveehouder Hank van Exel in het Amerikaanse plaatsje Lodi, Californië, start over hoge voerprijzen. Een beetje gefrustreerd klinkt het wanneer hij meldt dat graan en korrelmais zeventig procent duurder zijn dan een jaar geleden. 'Voerkosten dragen op ons bedrijf meer dan de helft van de kostprijs. Niemand had verwacht dat de overheid de productie van bio-ethanol zo enorm zou stimuleren. Dat heeft de prijs van mais enorm opgejaagd.'

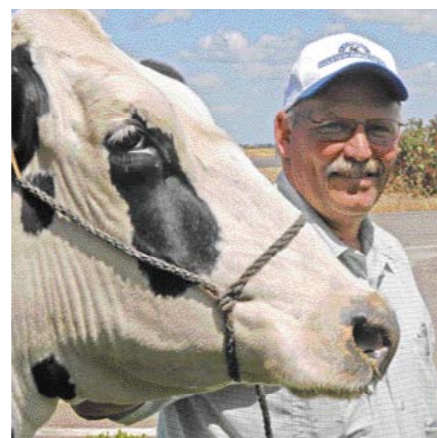
Alert op beenwerk

De ouders van Hank van Exel emigreerden in 1947 vanaf het Nederlandse Texel naar de Verenigde Staten. Hank (51) en zijn vrouw Carolyn (51) namen het bedrijf over en verbouwen inmiddels op 650 hectare voer voor de 1100 holsteinkoeien en 150 jersey's en het bijbehoren-

de jongvee. De holsteinkoeien gaan dagelijks drie keer door de melkput, wat uiteindelijk 13.100 kg melk met 3,60% vet en 3,25% eiwit in 365 dagen per koe oplevert. De 150 jersey's, waaronder 80 excellente dieren, leveren bij twee keer per dag melken een lagere melkplas, maar fors hogere gehalten: 7700 kg melk met 5,20% vet en 3,65% eiwit in 365 dagen. 'We kochten het jerseybedrijf acht jaar geleden en de stallen waren ingericht op jersey's. We zijn daarom daar verdergegaan met jersey's, mede ook omdat het zo'n goede veestapel bleek.' Ondanks de goede ervaringen met jersey's blijft Hank van Exel vooral een liefhebber van de holsteinkoe. 'Met de holsteinkoeien verdienen we nog steeds het meeste geld, in Californië zijn de bonussen voor hoge gehalten in de jersey's beperkt', zo luidt één van de redenen. Maar Van Exel heeft dan ook al een lange staat van

Verenigde Staten

Hank van Exel: 'We synchroniseren koeien consequent om arbeid te sturen'

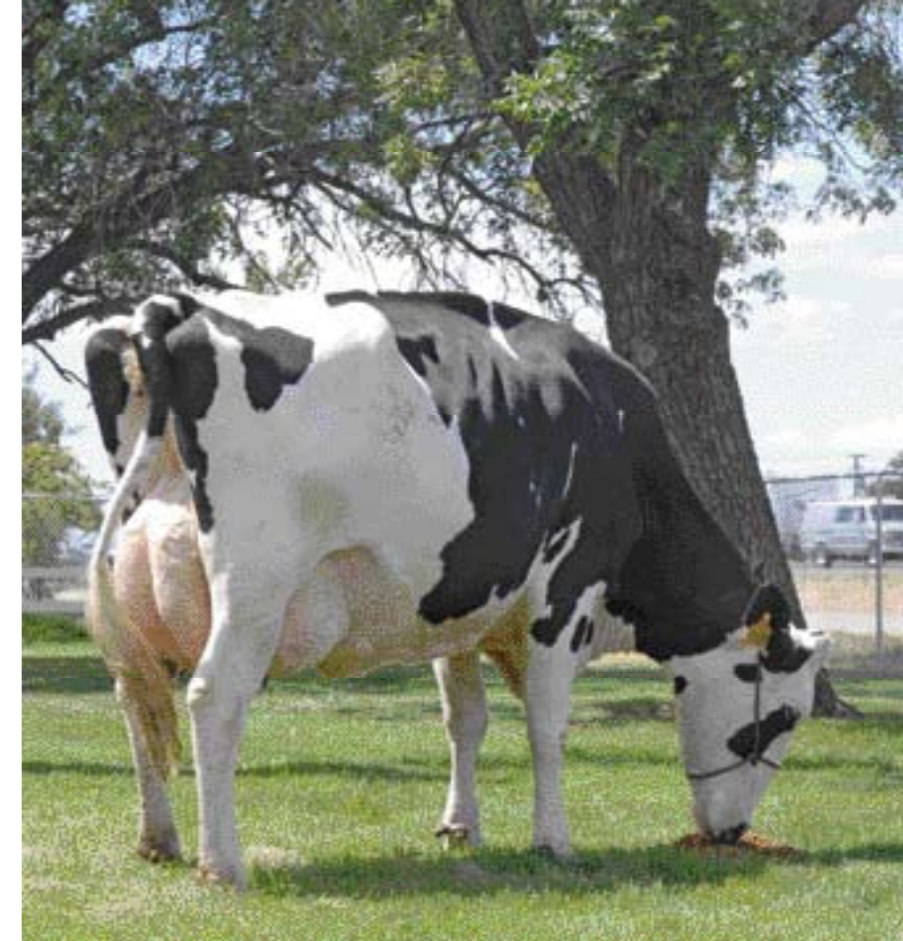
dienst in de holsteinwereld. Zo fokte hij de stier Exels Eagle (v. Valiant) in de jaren tachtig, is hij frequent keuringsdeelnemer en zette hij op diverse (inter)nationale shows de koeien op volgorde.

Quaresma Farren (v. Derry)
Productie: 2.01 365 15.250 3,5 3,0

Begin juni jureerde hij nog de German Open in Duitsland, maar het optreden in de hoofdtring in de nationale keuring in Madison in 2002 beschouwt hij als een van de hoogtepunten. 'Toen de uiteindelijke winnares Van Dijk Integrity Paradise de ring binnenstapte, zag ik het meteen. Koeien die kampioen worden, moeten stralen en in de ring staan met een blik van "vandaag is mijn dag".'

Van Exel kan nog ieder detail van de kampioene omschrijven en kijkt wel degelijk verder dan alleen de uitstraling. 'Beenwerk moeilijk te beoordelen? Welnee, wanneer koeien in de ring niet snel genoeg doorstappen, dan krijg ik argwaan. Vaak vallen deze koeien door de mand als ze stilstaan en plaats en de beenwerk achterstandig of blijven ze staan dribbelen. Daar straf ik ze op af, goed beenwerk is op bedrijven zoals dat van ons met al dat beton enorm belangrijk.'

Van Exel voltooide dit voorjaar de laatste ligboxenstal voor zijn vee. Een deel van het melkvee liep tot voor kort nog in koralen. 'Dat is goedkoop, maar ze hebben geen beschutting tegen de zon en in de winter is het een modderbende. Nu heb-

ben we al het vee onder dak en daar kunnen we ze ook beter afkoelen.' Afkoelen lijkt noodzakelijk, want in de zomer van 2006 verloor Van Exel twintig koeien als gevolg van de hitte. 'Het bleef ook 's nachts nog 36 graden Celsius, zelfs dan bleven ze staan hijgen.' Ondanks de jaarlijks terugkerende hitte ligt het afvoerpercentage nog op een aanvaardbaar niveau van 28. Volgens Van Exel ligt onder andere een strak inseminatieregime daaraan ten grondslag. 'We synchroniseren koeien consequent. Elke dinsdag spuiten we een groep tochtig, elke vrijdag insemineren we ze. Daarmee kunnen we beter sturen in arbeid. Ik heb het bedrijf zo ingericht dat ik iedere maand 120 koeien drachtig wil hebben.'

Windy Knollview Pronto

Naast jurylid is Van Exel lid van het bestuur van het nationale holsteinstamboek. 'Er is een groot verschil tussen de rekenmeesters en de veehouders', zo heeft hij inmiddels geconstateerd. 'Die kloof moeten we beter overbruggen. Fokwaarden zijn belangrijk, maar bepalen te veel het fokkerijbeleid wereldwijd. Dat is enorm jammer. Wanneer ik naar mijn eigen bedrijf kijk, dan zie ik dat ik een betere veestapel heb dan ooit tevoren, maar er is geen ki die interesse toont omdat mijn koeien geen hoge fokwaarden hebben.'

Van Exel toont als voorbeeld de koe Qua-

resma Derry Farren, een Derrydochter met 89 punten waarmee hij vorig jaar kampioen werd op de stateshow van Californië.

Sexation, Exels Eagle, Juror en Durham kregen in de loop der jaren grote invloed in de veestapel. Een nieuwe stalfavoriet is Windy Knoll View Pronto, een Durhamzoon uit de Windy Knoll Palafamilie. De syndicaatgeteste stier is vanwege veterinaire eisen niet beschikbaar in Europa, maar erg populair in Noord-Amerika. Daar pikt Van Exel een flink graantje van mee. 'Pronto heeft hier als natuurlijk dekkende stier gewerkt en we melken twaalf dochters van hem. We zijn voor een deel eigenaar van de stier, die we nu verlesen aan ki-organisatie Select Sires', legt hij uit.

Onder het jongvee schuilen inmiddels ook al de eerste veertig Prontodochters en Van Exel noemt ze fijntypisch met sterk beenwerk. 'Die gaan presteren in de melkstal en op de shows, en die combinatie is het mooist. We melken ook twintig dochters van O Man. Ze doen het prima in de melkstal, kalven makkelijk af en zijn vlot drachtig, maar voor de rest moet je alles aan ze verbeteren.' Van Exel besluit met een glimlach: 'Maar dat betekent dan weer een mooie uitdaging voor de fokkerij.'

Jaap van der Knaap

Hank van Exel: 'Als koeien niet vlot doorstappen krijg ik argwaan'

De vorm van de dag

Stallen bieden noodzakelijke schaduw tegen de hitte

